GENERALINIO ADVOKATO
YVES BOT IŠVADA,
pateikta 2016 m. vasario 25 d.[1]

Byla C-159/15

Franz Lesar
prieš
Beim Vorstand der Telekom Austria AG eingerichtetes Personalamt

(Verwaltungsgerichtshof (Aukščiausiasis administracinis teismas, Austrija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Socialinė politika — Direktyva 2000/78/EB — Vienodas požiūris užimtumo ir profesinėje srityje — 2 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies a punktas — 6 straipsnio 2 dalis — Buvusių pareigūnų teisių į pensiją nustatymas — Mokymosi ir darbo pagal darbo sutartį laikotarpiai, už kuriuos turėjo būti mokamos privalomojo pensijų draudimo įmokos — Atsižvelgimas — Neatsižvelgimas į tokius laikotarpius, įgytus iki asmeniui sueinant 18 metų“

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus[2], 2 straipsnio 1 dalies, 2 dalies a punkto ir 6 straipsnio 1 dalies išaiškinimu.

2. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp F. Lesar ir *Beim Vorstand der Telekom Austria AG eingerichtetes Personalamt* (*Telekom Austria AG* valdybos Personalo skyrius, toliau – personalo skyrius) dėl šio skyriaus atsisakymo apskaičiuojant F. Lesar teises į pensiją atsižvelgti į mokymosi ir darbo laikotarpius, buvusius iki jo tarnybos pradžios ir įgytus, iki jam suėjo 18 metų.

3. Šioje išvadoje siūlysiu Teisingumo Teismui išnagrinėti pagrindinėje byloje nagrinėjamus nacionalinės teisės aktus veikiau atsižvelgiant į Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalį, o ne į jos 6 straipsnio 1 dalį. Baigdamas analizę padarysiu išvadą, kad minėtos direktyvos 2 straipsnio 1 dalį, 2 dalies a punktą ir 6 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad jais nedraudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kurie nagrinėjami pagrindinėje byloje ir pagal kuriuos neleidžiama atsižvelgti į mokymosi ir darbo laikotarpius, kuriuos pareigūnas įgijo, iki jam suėjo 18 metų, siekiant suteikti teisę į pensiją ir apskaičiuoti jo senatvės pensiją, jeigu šiais teisės aktais pareigūnų pensijų sistemoje siekiama užtikrinti, kad būtų vienodai nustatytas amžius, kurio sulaukus pradedama dalyvauti šioje sistemoje, ir amžius, kai gali būti mokamos pagal šią sistemą numatytos senatvės pensijos išmokos.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 303, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 85.

I – **Teisinis pagrindas**

A – *Direktyva 2000/78*

4. Direktyvos 2000/78 1 straipsnyje nustatyta, kad jos „tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendrus pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą.“

5. Šios direktyvos 2 straipsnyje nustatyta:

„1. Šioje direktyvoje „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad dėl kurios nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje:

a) tiesioginė diskriminacija yra akivaizdi tada, kai dėl bet kurios iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai nei panašioje situacijoje yra, buvo ar galėjo būti elgiamasi su kitu asmeniu;

<...>“

6. Minėtos direktyvos 6 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Nepaisydamos 2 straipsnio 2 dalies, valstybės narės gali numatyti, kad skirtingas požiūris dėl amžiaus nėra diskriminacija, jei pagal nacionalinę teisę jį objektyviai ir tinkamai pateisina teisėtas tikslas, įskaitant teisėtos užimtumo politikos, darbo rinkos ir profesinio mokymo tikslus, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Toks skirtingas poveikis be kitų daly[kų] gali apimti:

a) specialių sąlygų nustatymą siekiant įsidarbinti ir profesinio mokymo, įdarbinimui ir darbui, įskaitant atleidimą iš darbo ir apmokėjimo sąlygas, jaunimui, pagyvenusio amžiaus asmenims ir už priežiūrą atsakingiems asmenims, siekiant skatinti jų profesinę integraciją ir užtikrinti jų apsaugą;

b) minimalaus amžiaus, profesinės patirties ar darbo stažo nustatymą siekiant įsidarbinti arba gauti tam tikrų su darbu susijusių privilegijų;

<...>

2. Nepaisydamos 2 straipsnio 2 dalies, valstybės narės gali numatyti, kad amžiaus, kurio sulaukus suteikiama arba įgyjama teisė gauti senatvės ar invalidumo pensiją, nustatymas pagal profesinės socialinės apsaugos sistemas, įskaitant pagal šias sistemas nustatomą skirtingą darbuotojų amžių arba sudaromas darbuotojų grupes arba nustatomas darbuotojų kategorijas, ir pagal tokias sistemas aktuariniams apskaičiavimams taikomi su amžiumi susiję kriterijai nelaikomi diskriminacija dėl amžiaus, jei dėl to nepradedama diskriminuoti dėl lyties.“

B – *Austrijos teisė*

7. 1965 m. lapkričio 18 d. Federalinių pareigūnų, jų našlių ir jų šeimos narių teisių į pensiją federalinio įstatymo (1965 m. Pensijų įstatymas) (*Bundesgesetz über die Pensionsansprüche der Bundesbeamten, ihrer Hinterbliebenen und Angehörigen (Pensionsgesetz 1965)*[3]) 53 ir 54 straipsniai tuo metu, kai vyko pagrindinėje byloje nagrinėjami įvykiai, buvo suformuluoti taip:

„Prieš pradedant tarnybą buvę laikotarpiai, į kuriuos atsižvelgiama apskaičiuojant pensiją

53 straipsnis

(1) Laikotarpiai, į kuriuos atsižvelgiama apskaičiuojant pensiją, yra 2–4 dalyse nurodyti laikotarpiai, jeigu jie yra ankstesni nei data, nuo kurios pradėjo eiti federalinės tarnybos laikas, į kurį gali būti atsižvelgiama pensijos tikslais. Į šiuos laikotarpius atsižvelgiama juos įskaitant.

(2) Atsižvelgiama į šiuos laikotarpius:

a) buvusius tarnybos, profesinio rengimo ar kitų darbo santykių, susijusių su nacionaliniu valstybės tarnybos darbdaviu, laikotarpius,

<...>

h) viso studijų ciklo, baigto <...> vidurinėje arba aukštesniojoje mokykloje, akademijoje arba panašioje mokymo įstaigoje, trukmę, jeigu neviršyta minimali mokymosi trukmė,

<...>

k) profesinio rengimo laikotarpį, jeigu šis profesinis rengimas yra būtina pareigūno įdarbinimo sąlyga arba jeigu jį organizavo nacionalinis valstybės tarnybos darbdavys,

l) darbo laikotarpį, dėl kurio atsiranda prievolė mokėti pensijų draudimo įmokas pagal [1955 m. rugsėjo 9 d. Bendrojo socialinio draudimo įstatymo (*Allgemeines Sozialversicherungsgesetz*)[4] nuostatas, taikytinas 2004 m. gruodžio 31 d.],

<...>

Neatsižvelgimas ir atsisakymas

54 straipsnis

<...>

(2) Neatsižvelgiama į šiuos laikotarpius, už kuriuos gali būti skiriama pensija:

a) laikotarpius, kuriuos pareigūnas įgijo, iki jam suėjo 18 metų amžiaus; šis apribojimas netaikomas 53 straipsnio 2 dalies a, d, k ir l punktuose nurodytiems laikotarpiams, į kuriuos atsižvelgtina, jei už šiuos laikotarpius pagal socialinės apsaugos teisės aktus būtina sumokėti pervedimo įmoką;

<...>

3 — *BGBl.* 340/1965, toliau – PG 1965.

4 — *BGBl.* 189/1955, toliau – ASVG.

(5) 2 dalies a punkto antra sakinio dalis taikoma tik pareigūnams, kuriems netaikytina 88 straipsnio 1 dalis <...>“

8. PG 1965 88 straipsnio 1 dalis tuo metu, kai klostėsi pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, buvo susijusi su pareigūnais, pradėjusiais tarnybą Austrijos vietos institucijoje iki 1995 m. kovo 1 d., kurie nuo savo tarnybos pradžios dienos iki tarnybos pabaigos dienos nepertraukiamai dirbo Austrijos vietos institucijoje.

II – **Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas**

9. F. Lesar gimė 1949 m. birželio 3 d. Nuo 14 iki 18 metų (nuo 1963 m. rugsėjo 9 d. iki 1967 m. kovo 8 d.) jis mokėsi pagal sutartį *Post- und Telegraphenverwaltung des Bundes* (Valstybės pašto ir telegrafo direkcija). Nuo 1967 m. kovo 9 d. jis įsidarbino šioje direkcijoje pagal darbo sutartį. Per savo darbo laikotarpį nuo 1967 m. rugsėjo 14 d. iki 1972 m. vasario 17 d. jis studijavo federaliniame licėjuje, skirtame profesinę veiklą vykdantiems studentams. 1972 m. liepos 1 d. federacinė valstybė (*Bund*) įdarbino jį pagal darbo sutartį dirbančiu valstybės tarnautoju.

10. Prieš įsidarbindamas pareigūnu, F. Lesar mokėjo pensijų įmokas *Pensionsversicherungsanstalt der Angestellten* (Tarnautojų pensijų tarnyba, toliau – draudimo įstaiga) visą savo mokymosi sutarties ir darbo santykių laikotarpį, ir tai buvo, iki jam suėjo 18 metų.

11. 1973 m. rugpjūčio 23 d. *Post- und Telegraphendirektion für Steiermark* (Štirijos pašto ir telegrafo direkcija) valdybos sprendimu penkeri metai ir penkiolika dienų, skaičiuojami nuo tada, kai F. Lesar suėjo 18 metų, iki tada, kai jis pradėjo dirbti valstybės tarnyboje, jam buvo be išlygų pripažinti laikotarpiais, įgytais prieš pradedant tarnybą, į kuriuos atsižvelgtina apskaičiuojant teises į pensiją. Šie laikotarpiai suskirstyti taip:

— nuo 1967 m. birželio 3 d. iki 1967 m. rugsėjo 13 d. – tarnautojo darbas pagal darbo sutartį,

— nuo 1967 m. rugsėjo 14 d. iki 1972 m. vasario 17 d. studijos federaliniame licėjuje, skirtame profesinę veiklą vykdantiems studentams, ir

— nuo 1972 m. kovo 1 d. iki 1972 m. birželio 30 d. tarnautojo darbas pagal darbo sutartį.

12. 1974 m. gegužės 22 d. sprendimu draudimo įstaiga nusprendė federacinei valstybei skirti ir išmokėti vadinamąją „pervedimo“ įmoką už įskaitytinus darbo pagal darbo sutartį laikotarpius, kuriuos F. Lesar įgijo po to, kai jam suėjo 18 metų. Ši pervedimo įmoka sudarė 4 785 Austrijos šilingus (ATS).

13. 1974 m. kovo 28 d. ir 1974 m. gegužės 22 d. sprendimais F. Lesar buvo skirta 33 160,05 ATS suma, be kita ko, siekiant kompensuoti pensijų įmokas, kurias jis mokėjo už mokymosi laikotarpį ir už laikotarpį, kai dirbo tarnautoju pagal darbo sutartį prieš sueinant 18 metų.

14. 2004 m. rugpjūčio 31 d. F. Lesar išėjo į pensiją. Šiomis aplinkybėmis Personalo skyrius nustatė jo pensijos dydį atsižvelgdamas į ankstesnius laikotarpius, pripažintus 1973 m. rugpjūčio 23 d. sprendimu.

15. 2011 m. rugpjūčio mėn. F. Lesar paprašė pripažinti mokymosi laikotarpius ir darbo laikotarpius, įgytus iki sueinant 18 metų, papildomais laikotarpiais, už kuriuos gali būti skiriama pensija. Personalo skyrius atmetė šį prašymą 2012 m. rugpjūčio 23 d. sprendimu. Tuomet F. Lesar pareiškė ieškinį dėl šio sprendimo *Verfassungsgerichtshof* (Konstitucinis Teismas). Tačiau *Verfassungsgerichtshof* pripažino, kad neturi jurisdikcijos nagrinėti jo ieškinį. Todėl F. Lesar kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą ir pateikė jam tą patį skundą.

16. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, prašymo atmetimas nebūtų pagrįstas, jeigu įsigaliojus Direktyvai 2000/78 būtų pasikeitusi teisinė padėtis. Jo nuomone, šioje byloje atsisakymas atsižvelgti į mokymosi ir darbo laikotarpius, įgytus iki sueinant 18 metų, kaip į laikotarpius iki tarnybos pradžios yra skirtingas požiūris dėl amžiaus, tačiau jam kyla klausimas, ar vis dėlto tokį požiūrį galima pateisinti.

17. Tokiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgerichtshof* (Aukščiausiasis administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 1 dalį, 2 dalies a punktą ir 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad jiems neprieštarauja tokia nacionalinės teisės nuostata, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, pagal kurią mokymosi laikotarpiai ir pagal sutartį dirbančių tarnautojų valstybės tarnybos santykių laikotarpiai, už kuriuos reikėjo mokėti privalomojo pensijų draudimo įmokas siekiant gauti valstybės tarnautojo pensiją, kaip prieš pradedant darbinę veiklą buvę laikotarpiai, į kuriuos gali būti atsižvelgiama apskaičiuojant pensiją,

a) įskaitomi, jeigu asmuo juos įgyja suėjus 18 metų, kai šiuo atveju federalinė valstybė pagal socialinės apsaugos teisės aktus dėl šių laikotarpių įskaitymo iš socialinio draudimo įstaigos gauna pervedimo įmoką; tačiau

b) neįskaitomi, jeigu asmuo juos įgijo iki sueinant 18 metų, kai neįskaitymo atveju už tokius laikotarpius federalinei valstybei jokia suma nepervedama ir apdraustajam asmeniui pensijų draudimo įmokos kompensuojamos, visų pirma, kai atsižvelgiama į tai, kad pagal Sąjungos teisę privalomo papildomo šių laikotarpių įskaitymo atveju yra galimybė reikalauti, kad socialinio draudimo įstaiga iš pareigūno išreikalautų kompensacinę sumą ir socialinio draudimo įstaigai atsirastų papildoma pareiga sumokėti pervedimo įmoką federalinei valstybei?“

III – **Analizė**

18. Byloje, kurioje buvo priimtas Sprendimas *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20), Teisingumo Teismo buvo klausiama, ar Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 1 dalį ir 2 dalies a punktą bei 6 straipsnio 1 ir 2 dalis reikia aiškinti taip, kad jiems prieštarauja nacionalinės teisės norma, pagal kurią, suteikiant pareigūnui teises į pensiją ir apskaičiuojant senatvės pensijos dydį, neatsižvelgiama į mokymosi mokykloje laikotarpius, buvusius iki sukankant 18 metų, nors į šiuos laikotarpius atsižvelgiama, jei pareigūnas jau buvo sulaukęs šio amžiaus.

19. Teisingumo Teismas pirmiausia laikėsi nuomonės, pirma, kad tai, jog pagal PG 1965 54 straipsnio 2 dalies a punktą neleidžiama dalies pareigūnų atveju, apskaičiuojant tokią senatvės pensiją, atsižvelgti į mokymosi mokykloje laikotarpius, buvusius iki sueinant 18 metų, turi įtakos šių pareigūnų darbo apmokėjimo sąlygoms, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies c punktą. Todėl ši direktyva taikoma tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje.

20. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas priminė, kad, atsižvelgiant į Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies c punktą ir 3 dalį, siejamus su jos 13 konstatuojamąja dalimi, šią direktyvą reikia aiškinti kaip netaikomą socialinio draudimo ir socialinės apsaugos sistemoms, pagal kurias teikiamos išmokos nelaikomos užmokesčiu, kaip jis suprantamas pagal SESV 157 straipsnio 2 dalį [5]. Jis taip pat priminė, kad „užmokesčio“ sąvoka, kaip ji suprantama pagal SESV 157 straipsnio 2 dalį, apima bet kokį esamą ar būsimą atlyginimą pinigais ar natūra, jei darbdavys, nors ir netiesiogiai, jį moka darbuotojui už darbą [6].

5 — Sprendimas *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20, 20 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

6 — Sprendimas *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20, 21 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

21. Taigi minėtoje byloje buvo nagrinėjamas neatsižvelgimas, apskaičiuojant pensiją, į G. Felber mokymosi mokykloje laikotarpius, buvusius, iki jam sukako 18 metų, ir iki jo darbo valstybės tarnyboje pradžios. Buvo nustatyta, kad senatvės pensijos dydis priklauso nuo tarnybos laikotarpių, jiems prilygintų laikotarpių ir nuo pareigūno gauto atlyginimo ir kad senatvės pensija yra būsimas darbdavio mokėjimas darbuotojui pinigais kaip tiesioginė jų darbo santykių pasekmė. Iš tiesų ši pensija pagal nacionalinę teisę laikoma užmokesčiu, toliau mokamu remiantis tarnybos santykiais, kurie tęsiasi suteikus pareigūnui teisę gauti pensijos išmokas. Šiomis aplinkybėmis minėta pensija yra užmokestis, kaip jis suprantamas pagal SESV 157 straipsnio 2 dalį [7].

22. Antra, Teisingumo Teismas laikėsi nuomonės, kad nagrinėjamais nacionalinės teisės aktais nustatomas skirtingas požiūris, tiesiogiai grindžiamas amžiaus kriterijumi, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 1 dalį ir 2 dalies a punktą [8].

23. Trečia, Teisingumo Teismas nagrinėjo, ar šis skirtingas požiūris vis dėlto negali būti pateisinamas atsižvelgiant į Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalį.

24. Pirmiausia Teisingumo Teismas pažymėjo, kad atsižvelgimas į laikotarpius, buvusius iki pareigūno tarnybos pradžios ir įgytus nebūnant susijusiam tarnybos santykiais, yra išimtis, kuri buvo nustatyta siekiant nediskriminuoti (kalbant apie teisių į pensiją įgijimą) pareigūnų, kurie, prieš pradėdami dirbti valstybės tarnyboje, baigė aukštesnius mokslus, palyginti su tais, kuriuos priimant netaikomas joks specialaus išsilavinimo reikalavimas ir kurie dėl to galėjo pradėti dirbti valstybės tarnyboje nuo 18 metų amžiaus. Taigi, pareigūnų pensijų sistemos taisyklės sukurtos taip, kad bendras stažas, į kurį reikia atsižvelgti apskaičiuojant senatvės pensijos dydį, gali būti skaičiuojamas nuo minimalaus amžiaus, reikalaujamo įsidarbinant į valstybės tarnybą. Pagrindinėje byloje nagrinėjama teisės norma buvo siekiama suvienodinti įmokų mokėjimų į pensijų sistemą pradžios datą, taigi ir išlaikyti vienodą amžių, nuo kurio išleidžiama į pensiją. Tokiomis aplinkybėmis neatsižvelgimas į mokymosi mokykloje laikotarpius, buvusius iki sueinant 18 metų, buvo pateisinamas tuo, kad suinteresuotasis asmuo šiais laikotarpiais iš esmės nevykdo jokios atlygintinos veiklos, už kurią mokamos pensijų sistemos įmokos [9].

25. Teisingumo Teismo teigimu, jeigu siekiant tokio tikslo galima užtikrinti vienodo požiūrio principo laikymąsi visų konkretaus sektoriaus asmenų atžvilgiu ir tai susiję su esminiu jų darbo santykių elementu, kaip antai išėjimo į pensiją momentu, šis tikslas yra teisėtas užimtumo politikos tikslas [10].

26. Tuomet Teisingumo Teismas tikrino, kaip to reikalaujama Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalyje, ar minėtam tikslui pasiekti įgyvendintos priemonės buvo tinkamos ir būtinos.

27. Viena vertus, kiek tai susiję su PG 1965 54 straipsnio 2 dalies a punkto tinkamumu, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad minimalus įdarbinimo valstybės tarnyboje amžius yra 18 metų ir dėl to pareigūnas gali dalyvauti pareigūnų pensijų sistemoje ir mokėti įmokas tik nuo šio amžiaus [11]. Todėl, kaip nurodė Teisingumo Teismas, pagal šią nuostatą neatsižvelgiant į iki sueinant 18 metų buvusius mokymosi mokykloje laikotarpius gali būti pasiektas teisėtas tikslas – nustatyta užimtumo politika, pagal kurią būtų sudaromos sąlygos visiems asmenims, priklausantiems pareigūnų pensijų sistemai, pradėti mokėti įmokas būnant to paties amžiaus, įgyti teisę gauti visą senatvės pensiją ir taip garantuoti vienodą požiūrį į pareigūnus [12].

7 — Sprendimas *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20, 23 punktas).

8 — Sprendimas *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20, 25–27 punktai).

9 — Sprendimas *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20, 31 punktas).

10 — Sprendimas *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20, 32 punktas).

11 — Sprendimas *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20, 34 punktas).

12 — Sprendimas *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20, 35 punktas).

28. Kita vertus, dėl to, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės norma neviršijama to, kas reikalinga nustatytam tikslui pasiekti, Teisingumo Teismas priminė, kad prašymu, dėl kurio kilo ginčas pagrindinėje byloje, buvo siekiama, kad būtų atsižvelgta ne į išdirbtus laikotarpius, kaip buvo byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Hütter* (C-88/08, EU:C:2009:381), bet tik į mokymosi laikotarpius, kuriais mokytasi vidurinėje arba aukštesniojoje mokykloje [13].

29. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas laikėsi nuomonės, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės norma, atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktą pateisinimą – neįtraukti į senatvės pensijos skaičiavimą laikotarpių, kuriais suinteresuotasis asmuo nemoka pensijų sistemos įmokų, yra nuosekli [14]. Jis padarė išvadą, kad tokia priemonė, kaip numatyta PG 1965 54 straipsnio 2 dalies a punkte, yra tinkama minėtiems tikslams pasekti ir neviršija to, kas būtina šiems tikslams pasiekti [15].

30. Šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas suformulavo savo klausimą siekdamas, kad Teisingumo Teismas iš esmės patikslintų, ar šią išvadą galima pritaikyti pagal darbo sutartį dirbusio valstybės tarnautojo mokymosi ir darbo laikotarpiams, kuriuos jis įgijo, iki jam suėjo 18 metų. Kitaip tariant, jis siekia sužinoti, ar Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 1 dalimi ir 2 dalies a punktu bei 6 straipsnio 1 dalimi draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos į valstybės tarnyboje pagal darbo sutartį dirbusio darbuotojo įgytus mokymosi ir darbo laikotarpius neatsižvelgiama apskaičiuojant pareigūno teises į pensiją, jeigu suinteresuotasis asmuo įgijo juos, iki jam suėjo 18 metų.

31. Pirmiausia norėčiau pažymėti, kad nors Teisingumo Teismo buvo klausiama dėl pateisinimo atsižvelgiant į Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 arba 2 dalis, Teisingumo Teismas Sprendime *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20) nutarė nagrinėti šį klausimą atsižvelgdamas tik į šio straipsnio 1 dalį. Būtent tai ir paaiškina, kodėl, formuluodamas šioje byloje pateiktą klausimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodė minėto straipsnio 2 dalies.

32. Vis dėlto, mano nuomone, šią bylą reikia nagrinėti atsižvelgiant į Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalį.

33. Šiuo atžvilgiu primenu, kad nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausime dėl išaiškinimo nurodė tik minėtos direktyvos 6 straipsnio 1 dalį, ši aplinkybė netrukdo Teisingumo Teismui pateikti nacionaliniam teismui visapusio Sąjungos teisės išaiškinimo, kuris gali būti naudingas sprendimui šio teismo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar savo pateiktame klausime šis teismas apie tai užsimena [16].

34. Be to, pažymiu, jog savo rašytinėse pastabose Austrijos vyriausybė laikėsi nuomonės, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas skirtingas požiūris yra pateisinamas ne tik atsižvelgiant į Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalį, bet ir į jos 6 straipsnio 2 dalį. Be to, Teisingumo Teismas paprašė visų šalių per posėdį pareikšti savo nuomonę dėl pastarosios nuostatos aiškinimo ir taikytinumo šioje byloje.

35. Manau, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamų teisės aktų nereikėtų nagrinėti pirmiausia atsižvelgiant į Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalį, nes minėtų teisės aktų tikslas yra būtent toks, kurio valstybėms narėms leidžiama siekti pagal minėtos direktyvos 6 straipsnio 2 dalį, t. y. profesinėse socialinės apsaugos sistemose nustatyti darbuotojų amžių, kurio sulaukus suteikiama teisė dalyvauti sistemoje arba įgyjama teisė gauti senatvės ar invalidumo pensiją.

13 — Sprendimas *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20, 36 punktas).

14 — Sprendimas *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20, 37 punktas).

15 — Sprendimas *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20, 39 punktas).

16 — Žr., be kita ko, Sprendimą *HK Danmark* (C-476/11, EU:C:2013:590, 56 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

36. Tačiau Teisingumo Teismas Sprendime *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20) nurodė būtent šį tikslą, nagrinėdamas, ar pagal nagrinėjamus nacionalinės teisės aktus gali būti pasiektas teisėtas tikslas – nustatyta užimtumo politika, pagal kurią būtų sudaromos sąlygos visiems asmenims, priklausantiems pareigūnų pensijų sistemai, pradėti mokėti įmokas būnant to paties amžiaus, įgyti teisę gauti visą senatvės pensiją ir taip garantuoti vienodą požiūrį į pareigūnus [17].

37. Kaip nurodė Austrijos vyriausybė, būtent siekiant suvienodinti įmokų mokėjimo į pareigūnų pensijų sistemą pradžios datą ir šitaip išlaikyti amžių, kurio sulaukus įgyjama teisė gauti pensiją, pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus neatsižvelgiama į mokymosi ar darbo laikotarpius, buvusius iki asmeniui sueinant 18 metų. Taigi tokiu reglamentavimu išreiškiama valstybių narių pagal Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalį turima laisvė profesinėse socialinės apsaugos sistemose nustatyti amžių, kurio sulaukus pradedama dalyvauti pareigūnų pensijų sistemoje arba įgyjama teisė gauti pagal šią sistemą mokamas išmokas. Be to, minėtos nuostatos formuluotė yra tokia, kad valstybėms narėms leidžiama nustatyti ne tik skirtingą darbuotojų ar jų grupių arba kategorijų amžių, bet ir imtis priemonių, skirtų profesinėje socialinės apsaugos sistemoje užtikrinti vienodam amžiui, nuo kurio suteikiama arba įgyjama teisė gauti senatvės arba invalidumo pensijos išmokas.

38. Sprendimuose *HK Danmark* (C-476/11, EU:C:2013:590) ir *Dansk Jurist-og Økonomforbund* (C-546/11, EU:C:2013:603) Teisingumo Teismas konstatavo, jog dėl to, kad pagal Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalį valstybėms narėms leidžiama numatyti nediskriminavimo dėl amžiaus principo išimtį, ši nuostata turi būti aiškinama siaurai [18].

39. Teisingumo Teismo teigimu, Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalies aiškinimas taip, kad ši nuostata taikoma visoms profesinės socialinės apsaugos sistemoms, išplėstų šios direktyvos taikymo sritį ir taip būtų nepaisoma to, kad ši nuostata turi būti aiškinama siaurai [19].

40. Iš to darytina išvada, kad Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalis taikoma tik toms profesinės socialinės apsaugos sistemoms, kurios apima senatvės ir invalidumo riziką [20]. Be to, į šios nuostatos taikymo sritį patenka ne visi profesinės socialinės apsaugos sistemos, apimančios senatvės ir invalidumo riziką, elementai, bet tik tie, kurie joje aiškiai nurodyti [21].

41. Todėl siekiant patikrinti, ar nacionalinei priemonei taikoma Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtis, reikia patikrinti, pirma, ar ji patenka į profesinės socialinės apsaugos sistemą, apimančią senatvės ar invalidumo riziką, ir, antra, ar ji priskiriama kuriam nors iš šioje nuostatoje nurodytų atvejų, t. y. „amžiaus, kurio sulaukus suteikiama arba įgyjama teisė gauti senatvės ar invalidumo pensiją, nustatymas“ ir „aktuariniams apskaičiavimams taikomi su amžiumi susiję kriterijai“.

42. Kaip ir Austrijos vyriausybė laikausi nuomonės, kad šioje byloje Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalies taikymo sąlygos yra įvykdytos.

43. Iš tiesų šioje byloje nagrinėjami nacionalinės teisės aktai, kurie taikomi profesinės socialinės apsaugos sistemai ir kurių tikslas – vienodai nustatyti amžių, kurio sulaukus pareigūnai gali dalyvauti pensijų sistemoje, ir amžių, kurio sulaukus įgyjama teisė gauti pensijų išmokas.

17 — Sprendimas *Felber* (C-529/13, EU:C:2015:20, 35 punktas).

18 — Sprendimai *HK Danmark* (C-476/11, EU:C:2013:590, 46 punktas) ir *Dansk Jurist- og Økonomforbund* (C-546/11, EU:C:2013:603, 41 punktas).

19 — Sprendimai *HK Danmark* (C-476/11, EU:C:2013:590, 47 punktas) ir *Dansk Jurist- og Økonomforbund* (C-546/11, EU:C:2013:603, 42 punktas).

20 — Sprendimai *HK Danmark* (C-476/11, EU:C:2013:590, 48 punktas) ir *Dansk Jurist- og Økonomforbund* (C-546/11, EU:C:2013:603, 43 punktas).

21 — Sprendimas *HK Danmark* (C-476/11, EU:C:2013:590, 52 punktas).

44. Nors Direktyvoje 2000/78 neapibrėžiama, kas yra „profesinės socialinės apsaugos sistemos“, ši sąvoka vis dėlto apibrėžta 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo [22] 2 straipsnio 1 dalies f punkte. Iš minėtos nuostatos matyti, kad profesinės socialinės apsaugos sistemos yra „sistemos, kurioms nėra taikoma 1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyva 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklaus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje[[23]] ir kurių paskirtis – pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantiems asmenims, dirbantiems įmonėje ar įmonių grupėje, ekonominės veiklos srityje arba profesinės veiklos sektoriuje ar sektorių grupėje, mokėti išmokas, papildančias arba pakeičiančias įstatymais nustatytose socialinės apsaugos sistemose numatytas išmokas, nepriklausomai nuo to, ar dalyvavimas tokiose sistemose yra privalomas, ar ne“.

45. Vis dėlto, kaip teisingai pažymi Austrijos vyriausybė, pareigūnų pensijų sistema yra tokia sistema, pagal kurią profesinio sektoriaus dalyviams mokamos išmokos, skirtos bendrosios pensijų draudimo sistemos, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2006/54 2 straipsnio 1 dalies f punktą, išmokoms pakeisti. Šiuo atžvilgiu federaliniams pareigūnams pagal ASVG 5 straipsnio 1 dalies 3 punkto a papunktį ASVG nustatyta pensijų draudimo sistema netaikoma, nes jie dirba federacinės valstybės tarnyboje, kadangi dėl jų darbo santykių jiems suteikiama teisė į pensijų išmokas, lygiavertes numatytosioms pagal pensijų draudimo sistemą.

46. Be to, reikia paminėti Direktyvos 2006/54 7 straipsnio 2 dalį, kuria kodifikuota Teisingumo Teismo praktika [24], profesinės socialinės apsaugos sistemas prilyginant „tam tikrai darbuotojų kategorijai, pavyzdžiui, valstybės tarnautojams [pareigūnams], taikomoms pensijų sistemoms, jeigu išmokos pagal sistemą yra mokamos dėl darbo santykių su darbdaviu viešajame sektoriuje“, o tai, kad tokia sistema sudaro bendros įstatymais nustatytos sistemos dalį, šiuo atžvilgiu neturi reikšmės.

47. Iš to, kas nurodyta pirmiau, darytina išvada, kad pagal analogiją pagrindinėje byloje nagrinėjamą pareigūnų pensijų sistemą reikia prilyginti profesinės socialinės apsaugos sistemai, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2000/78.

48. Todėl Austrijos vyriausybė pagal Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 2 dalį gali pagrįstai taikyti nacionalinės teisės aktus, kuriais šioje sistemoje siekiama išlaikyti vienodą dalyvavimo šioje sistemoje ir teisės į pagal šią sistemą mokamas išmokas įgijimo amžių.

IV – **Išvada**

49. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui į *Verwaltungsgerichtshof* (Aukščiausiasis administracinis teismas) pateiktą klausimą atsakyti taip: 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, 2 straipsnio 1 dalį, 2 dalies a punktą ir 6 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad jais nedraudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos neleidžiama atsižvelgti į mokymosi ir darbo laikotarpius, kuriuos pareigūnas įgijo, iki jam suejo 18 metų, suteikiant teisę į pensiją ir apskaičiuojant jo senatvės pensijos dydį, jeigu šiais teisės aktais siekiama užtikrinti, kad pareigūnų pensijų sistemoje būtų nustatytas vienodas dalyvavimo šioje sistemoje amžius ir teisių į senatvės išmokas, mokamas pagal šią sistemą, įgijimo amžius.

22 — OL L 204, p. 23.

23 — OL L 6, 1979, p. 24; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 215.

24 — Žr., be kita ko, sprendimus *Beune* (C-7/93, EU:C:1994:350) ir *Griesmar* (C-366/99, EU:C:2001:648).